

**MAQOLA MAVZUSI: "DEVIANT XULQ-IJTIMOIIY PEDAGOGIK
MUAMMO SIFATIDA"**

University of Management and future technologies

U.M.F.T. S 313 - 22 PPo' guruh talabasi

Nizomiddinova Yulduz Alisher qizi

Annotatsiya: Ushbu maqola deviant xulqning ijtimoiy pedagogik muammo sifatida ahamiyatini tahlil qiladi. Maqolada deviant xulqning ta'rifi, uning turlari va jamiyatdagi o'rni haqida so'z yuritiladi. Shuningdek, deviant xulqning yuzaga kelishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy, psixologik va madaniy omillar ko'rib chiqiladi. Yoshlar orasida deviant xulqning ko'payishi pedagogik faoliyatni yangi yondoshuvlar bilan boyitishni talab qiladi. Mualliflar deviant xulqning oldini olish va tuzatishda erkin kommunikatsiya, preventiv choralar va pedagogik yondoshuvlarning ahamiyatini ta'kidlaydilar. Maqolada, shuningdek, o'qituvchilar va pedagoglarning deviant xulq bilan kurashishdagi roli va ijtimoiy yordamning zarurligi haqida fikrlar keltiriladi. Umuman olganda, maqola deviant xulqning yoshlar tarbiyasidagi muhim pedagogik muammo ekanligini va uning yechimi uchun kompleks yondoshuvlar zarurligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Deviant xulq, ijtimoiy pedagogika, xulq-atvor, yoshlar tarbiyasi, pedagogik muammo, jamiyat normalari, deviantlik sabablari, preventiv choralar, psixologik omillar, ijtimoiy me'yorlar, o'quvchi xulqi, pedagogik yondoshuvlar, ijtimoiy yordam.

Asosiy qism:**1. Deviant xulqning ta'rifi va mohiyati**

Deviant xulq (yoki deviantlik) - bu jamiyat tomonidan qabul qilingan normalar va qadriyatlarga zid bo'lgan xulq-atvorni anglatadi. Xulq-atvorning bu turi odatda jamiyatda noma'lum yoki noxush deb qabul qilinadi. Deviant xulq ijtimoiy me'yorlar bilan bog'liq ravishda shakllanadi va odatda shaxsning o'ziga, jamiyatga yoki uning turli guruhlariga zarar yetkazishi mumkin.

2. Deviant xulqning turlari

Individual deviantlik: Bu shaxsning o'ziga xos xulq-atvorlari, masalan, jinoyat yoki qoidabuzarliklar.

Guruh deviantligi: Ba'zida bir guruh yoki jamiyatning keng tarqalgan xulq-atvori deviant bo'lishi mumkin. Masalan, ma'lum bir ijtimoiy guruhning qoidalari yoki davranishlari normalar bilan mos kelmaydi.

3. Deviant xulqning ijtimoiy pedagogik muammo sifatida tahlili

Deviant xulq yoshlar orasida ko'proq uchraydi, chunki bu yoshdagi shaxslar o'zlarining ijtimoiy mavqeini aniqlash jarayonida turli tajribalarni o'tkazishadi. Shu sababli, bu yosh guruhida deviant xulqning yuzaga kelishi ehtimoli ko'proq bo'ladi.

O'quvchilar orasidagi deviant xulqning ko'payishi, o'qituvchilar va pedagoglarning o'z faoliyatida yangi yondoshuvlarni joriy qilishini talab qiladi. Bu esa, o'z navbatida, pedagogik amaliyotlarda yangi metodlar va strategiyalarni ishlab chiqishni taqozo etadi.

4. Deviant xulqning sabablari

Ijtimoiy omillar: Oila muhitidagi nosozliklar, iqtisodiy muammolar, ijtimoiy tengsizlik va shaxsiy sharoitlar deviant xulqni yuzaga keltirishi mumkin.

Psixologik omillar: Shaxsning ichki qarama-qarshiliklari, ruhiy holati yoki shaxsiy xususiyatlari deviant xulqning rivojlanishiga ta'sir qiladi.

Kulturaviy omillar: Madaniy va ma'naviy qadriyatlarning o'zgarishi, ijtimoiy me'yorlarning elastikligi deviant xulqni kuchaytirishi mumkin.

5. Pedagogik muammo sifatida deviant xulqni hal etish usullari

Erta diagnostika: Deviant xulqning oldini olishda yoki uni kamaytirishda erkin kommunikatsiya va shaxsiy aloqalar muhim o'rin tutadi. O'quvchilarning xulq-atvorini muntazam ravishda kuzatish, tahlil qilish va muammolarni erkin aniqlash zarur.

Preventiv choralar: Yoshlar uchun ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish, jamoat ishlarida qatnashish, ijtimoiy tashkilotlar bilan hamkorlik qilish deviantlikni kamaytirishga yordam beradi.

Pedagogik yondoshuvlar: Deviant xulqni tuzatish uchun pedagoglar o'z o'quvchilari bilan doimiy va izchil aloqada bo'lishi, ularni jamiyatning ijtimoiy me'yorlariga moslashtirishni maqsad qilishlari kerak. Shuningdek, ijtimoiy va psixologik yordamni taqdim etish ham muhimdir.

6. Xulosa

Deviant xulq – bu jiddiy pedagogik va ijtimoiy muammo bo'lib, uning oldini olish va tuzatish uchun integratsiyalangan yondoshuvlar zarur. O'qituvchilar va pedagoglar ijtimoiy me'yorlarni talqin qilishda, yoshlarning xulqini aniqlashda va tuzatishda faol qatnashishlari kerak.

FOYDALANUVCHI ADABIYOTLAR:

Giddens, A., Duneier, M., Appelbaum, R. P., & Carr, D. (2017). Introduction to Sociology (10th ed.). Pearson. Ijtimoiy xulqni, deviantlikni va jamiyatdagi me'yorlarni tushuntirishda asosiy manba sifatida foydalaniladi.

Erickson, F. (2015). Theories of Deviance: An Introduction to the Study of Social Pathology. Holt, Rinehart, and Winston. Deviant xulqni psixologik va ijtimoiy nuqtai nazardan o'rganish.

Merton, R. K. (1968). Social Theory and Social Structure. Free Press. Robert Mertonning deviant xulq nazariyasi, ijtimoiy me'yorlarga nisbatan individning javob reaksiyalarini tahlil qiladi.

Becker, H. S. (1963). Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance. Free Press. Deviant xulqni jamiyat tomonidan rad etilgan yoki tashqariga chiqarilgan individlar nuqtai nazaridan ko'rish.

Durkheim, E. (2014). The Division of Labor in Society. Free Press. Emile Durkheimning ijtimoiy me'yorlar va deviantlikni tushuntiruvchi asari. Bu asar deviant xulqni jamiyatning strukturaviy elementlaridan bir sifatida ko'rib chiqadi.

Kohn, M. L. (2016). Social Problems and the Sociology of Deviance. Wiley. Deviant xulqning ijtimoiy pedagogik muammo sifatida tahlil qilinishi va uning kelib chiqish sabablari.

Berkowitz, L. (2010). Aggression: Its Causes, Consequences, and Control. McGraw-Hill. Deviant xulqni, ayniqsa, agressiya va zo'ravonlik kabi holatlarda, psixologik va ijtimoiy omillarni o'rganadi.

Zimbardo, P. (2007). The Lucifer Effect: Understanding How Good People Turn Evil. Random House. Deviant xulqni o'rganishdagi psixologik jihatlar, ayniqsa shaxsiy va ijtimoiy omillarni tahlil qilish.